

riëerde „grootte lijn” van hun levensverloop, waarmede hun scheppingsarbeid zoo ten nauwste samenhangt? — Hoe dit zij, ik meen dat ik hiermede Sargent's zwakste punt heb aangeraakt: zijn algeheel gemis aan wat ik zou willen noemen het *k u n s t e n a a r s g e w e t e n*. Sargent scheen allen kritischen zin te missen, of was het eenvoudig dat hij geheel onverschillig stond tegenover zijn eigen werk? Zeker kende hij geen reserve — al wat hij schilderde was hem goed genoeg en goed genoeg ook om geëxposeerd te worden. Dat deze eigenschap de „onechte zuster” was van een deugd behoef ik hier niet te zeggen. Hij staat wel verre van een Thijs Maris, die een schilderij een dozijn of meermalen overschilderde, eeuwigonbevredigd; of van een Watteau, die in een razernij de straten doorliep, luidkeels schreeuwende: houdt den dief!, toen een begeerig koper de noodige geldstukken neergelegd had op zijn atelier en met een klein, oud werkje er van door was gegaan, wel wetende dat Watteau zijn eigen werk te slecht vond om er ooit afstand van te doen. Neen! Sargent keek zoo nauw niet. . . .

Voor een kwart-eeuw werd Sargent letterlijk overstroomd met opdrachten van de Fransche en later vooral ook de Engelsche aristocratie en hooge geldkringen — totdat hij, welhaast uitgeput door zijn verbijsterende productiviteit, ten deele althans zich terugtrok en zich voornamelijk bepaalde tot kleinere waterverf schetsen. Dat deze portretten zeer ongelijk zijn van waarde mag wel als van zelfsprekendheid gelden. Het meerendeel der *g e t e e k e n d e* portretten is zelfs onbegrijpelijk slecht, vooral in vergelijking met de leuke krabbels naar bloemen en planten, honden en katten, ossen, krokodillen, motorfietsen, roofvogels, naaktfiguurtjes, Madonna's en babykoppen. Welk een universeele belangstelling spreekt uit de verscheidenheid van onderwerpen: deze gretige veelomvattendheid, deze vatbaarheid voor indrukken, dit stenographisch willen noteeren van frappeerende kleinigheden doet denken aan een Toorop ten onzent. De kleur is in vele aquarellen belangrijker dan in de grootte schilderijen; zelfs peilt Sargent zeer diep in enkele van deze argelooze schetsen. De „booten: Venetië” konden in hunne stralend-zuivere frischheid door Signac geschilderd zijn, ware het niet dat zij nerveuzer en vluchtiger aandoen. Dit vluchtig-nerveuze en pittige, dit oogenblikkelijk-spontane bovenal, is verwant aan Isaac Israels: al bezit deze Hollander een niet te definiëeren subtiliteit in zijn kleur die den minder sensitief-besnaarden Sargent immer ontgaat. Het spijt mij van geen der belangrijkste aquarellen reproducties bemachtigd te hebben; doch het hier gereproduceerde drietal uit de National Gallery, Millbank, moge volstaan als typeerend voor Sargent. Zij verliezen veel in zwart en wit, hetgeen ook geldt van een olie-verf-portret als dat van „Mrs. Charles Hunter”, waarin de verf-behandeling verrukkelijk is en waarvan de harmonisch-muzikale kleuren doen denken aan de gloedvolle tinten van een herfstblad.